

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
19 жовтня 2023 року,
протокол № 2 .

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

_____ 2023 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»
для підготовки фахівців на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2023

РОЗРОБНИК

Доцентка кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук
та фізичного виховання
28 серпня 2024 року

Наталія КУЛІШ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
28 серпня 2024 року, протокол №1

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор
28 серпня 2024 року

Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
28 серпня 2024 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Деканеса факультету публічного управління,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2024 року

Тетяна ПІДЛІСНА

Обліковий обсяг 1,33 ум.др.арк

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	3
	1.2.	Лекції	3
	1.3.	Семінарські заняття	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	11
	1.5.	Індивідуальні завдання	13
	1.6.	Підсумковий контроль	15
2.	Схема нарахування балів		18
3.	Рекомендовані джерела		19
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		24

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Предмет та завдання курсу “Історія української культури”	8	2	2	-	-	4	14	2	2	-	-	10
2.	Тема 2. Феномен української культури та її самобутність	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
3.	Тема 3. Традиційні звичаї та побут українського народу	10	2	2	-	-	6	10	-	2	-	-	8
4.	Тема 4. Релігія в духовному житті українського народу.	10	2	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8
5.	Тема 5. Культура Русі-України та литовсько-польського панування в Україні	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
6.	Тема 6. Культурні процеси доби національного відродження в Україні	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
7.	Тема 7. Українська культура ХХ століття	14	4	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
8.	Тема 8. Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи	14	2	2	-	-	10	12	2	-	-	-	10
	Усього годин	90	18	16	-	-	56	90	10	6	-	-	74

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3

1.	Предмет та завдання курсу «Історія української культури»	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4.	Предмет, завдання та структура курсу “Історія української культури”. Сутність поняття культури, її структура, виміри, форми, види та функції у суспільстві. Особливості української культури та методологія її вивчення. Культурологічна думка України.	
2.	Феномен української культури та її самобутність	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4.	Історико-етнографічне районування та етнографічні групи населення України. Специфічні риси української ментальності. Психологічні особливості українського народу. Знаки і символи української етнокультури.	
3.	Традиційні звичаї та побут українського народу	2
3.1. 3.2. 3.3.	Звичаї та обряди українців: обрядовість річного циклу. Громадський побут і звичаєвість. Сім'я і родинна обрядовість.	
4	Релігія в духовному житті українського народу	2
4.1. 4.2. 4.3. 4.3.1. 4.3.2. 4.3.3.	Первісні релігійні вірування українців. Духовний світ слов'ян. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Православний вимір. Українська греко-католицька церква. Протестантизм на українських землях. Релігійне сьогодення України.	
5.	Культура Русі-України та литовсько-польського панування	2
5.1. 5.2. 5.3. 5.3.1. 5.3.2. 5.4.	Витоки та передумови формування української культури. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та ін.). Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу та їх вплив на розвиток культури. Братський рух. Книгодрукування. Шкільництво. Полемічна література. Особливості українського козацького бароко (архітектура, література, музика, театр).	
6.	Культурні процеси доби національного відродження в Україні	2
6.1. 6.2. 6.3.	Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Слобожанщина – центр національного відродження України. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт.	
7.	Українська культура ХХ століття	2
7.1. 7.2. 7.3.	Культурні процеси доби національної революції (1917-1921 рр.) Політика українізації та її вплив на культуру. Культурне піднесення 20-х років. Розстріляне відродження.	
8	Українська культура ХХ століття	2
8.1. 8.2. 8.3. 8.4.	Специфіка формування української діаспори. Збереження етнонаціональної культури українцями в діаспорі. Духовна консолідація українців у діаспорі. Художня культура української діаспори.	
9.	Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи	2

9.1.	Зміст, провідні напрямки і проблеми українського національно-духовного становлення сучасності.	
9.2.	Видатні діячі сучасної української культури та їх здобутки.	
9.2.1.	Література.	
9.2.2.	Музика.	
9.2.3.	Мистецтво.	
9.2.4.	Наука.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Предмет та завдання курсу «Історія української культури»

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Сутність поняття культури її структура, виміри, форми, види та функції в суспільстві.
- 1.2. Предмет, завдання та структура курсу «Історія української культури».
- 1.3. Особливості української культури та методологія її вивчення.
- 1.4. Культурологічна думка України.
- 1.5. Українська культура в контексті світової культури.

Аудиторна письмова робота.

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: культура, матеріальна культура, духовна культура, функції культури, українська культура, світова культура, національна культура.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну "культура"; пояснення видів та форм культури; визначення сутності термінів "матеріальна культура", "духовна культура"; пояснення функцій культури (людинотворча, пізнавальна, світоглядна, комунікативна, інтегративна, регулятивна, аксіологічна, виховна та ін); пояснення проблемності етапів розвитку української культури; розкриття сутності термінів "національна культура", "світова культура".

Семінарське заняття 2

Тема 2. Феномен української культури та її самобутність

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Поняття національної культури та її особливості в Україні.
- 2.2. Специфіка української ментальності.
- 2.3. Особливості психологічних характеристик українського народу.
- 2.4. Знаки і символи української етнокультури (тризуб, прапор, калина, верба, дуб, мак, мальва, лелека, соловейко, ластівка, півень).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: національна культура, національна свідомість, звичай, традиція, бойки, гуцули, лемки, поліщуки, литвини, ментальність, кордоцентризм, антеїзм, соціопсихічні типи (нордійський, остійський, динарський, понтійський), герб, прапор.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну "національна свідомість"; характеристика історико-

етнографічних регіонів України; пояснення сутності терміну "етнографічна група"; виділення основних етнографічних груп населення України; пояснення терміну "ментальність"; пояснення детермінант світоглядних уявлень українців; обґрунтування значення знаків і символів української культури (тризуб, прапор, верба, дуб, калина, мак, мальва, лелека, соловейко, ластівка, півень).

Семінарське заняття 3

Тема 3. Традиційні звичаї та побут українського народу

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Звичаї та обряди українців: обрядовість річного циклу.
- 3.2. Особливості народних знань.
- 3.3. Сімейна та родинна обрядовість (обряди пов'язані з народженням та смертю людини; весільні обряди).
- 3.4. Традиційне звичаєве право українців.
- 3.5. Специфіка сучасного культурного контексту в його структуруванні довкола теми пам'яті.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: звичай, традиція, обряд, родильні обряди, поховальні обряди, звичаєве право.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення ролі релігії в житті українського народу; обґрунтування сутності термінів "обряд", "звичай", "традиція"; характеристика традиційних весняних звичаїв українців, осінніх звичаїв українців, зимових звичаїв українців, літніх звичаїв українців; пояснення специфіки народних знань українців; розкриття ключових аспектів сімейної та родинної обрядовості українців; пояснення традиційного звичаєвого права українців; обґрунтування тези : традиції та обряди українців сучасний культурний контекст.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Релігія в духовному житті українського народу

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Первісні релігійні вірування українців.
- 4.2. Духовна культура слов'ян.
- 4.3. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури.
- 4.4. Події в історії українського православ'я у 13-17 століттях. Реформи Петра Могили. Боротьба за Київську митрополію
- 4.5. Католицизм на українських землях у 16-19 ст. Берестейська церковна унія, утворення української греко-католицької церкви.
- 4.6. Події в релігійному житті українців у ХХ ст.
- 4.7. Релігійні феномени сьогодення України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: солярний культ, культ Матері-Землі, політеїзм, язичництво, капище,

цезаропапизм, українська-греко-католицька церква, УАПЦ, УГКЦ, войовничий атеїзм, протестантизм, іудаїзм, буддизм, іслам, неорелігії, секуляризація, сакралізація, ПЦУ.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення суті первісних релігійних вірувань українців; обґрунтування сутності термінів "солярний культ", "політеїзм", "цезаропапизм", "українська греко-католицька церква"; характеристика духовної культури слов'ян; пояснення специфіки впровадження християнства на українських землях та його значення для розвитку культури; розкриття ключових подій в історії українського православ'я у 13-17 століттях; пояснення ситуації пов'язаної з експансією католицизму на українські землі, створення української греко-католицької церкви та її долі у 16-19 століттях; пояснення суті подій релігійного життя українців у XX столітті: створення УАПЦ, ліквідація УГКЦ, культивування ідеї «войовничого атеїзму»; обґрунтування сутності релігійних феноменів сьогодення; характеристика нових релігійних течій в сучасній Україні; розкриття секуляризаційних процесів сьогодення України.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Культура Русі-України та литовсько-польського панування в Україні

Питання для усного опитування та дискусії.

- 5.1. Проблема праісторії та витоків української культури. Трипільська культура.
- 5.2. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, література, літописання, музика, живопис та ін.).
- 5.3. Інкорпорація українських земель до складу Литви та Польщі: культурні втрати та здобутки.
- 5.4. Особливості українського ренесансу (Ю.Дрогобич, С. Оріховський, П. Русин).
- 5.5. Рух братств як культурний феномен.
- 5.6. Берестейська унія та її вплив на культурні процеси в Україні.
- 5.7. Передумови, причини розвитку бароко в Україні. Особливості українського бароко (високе, середнє, низове).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: Трипільська культура, солярний культ, культура мальованої кераміки, "звіриний стиль", християнізація, волхви, скрипторії, оригінальна література, перекладна література, билини, братства, братські школи, друкарство, ренесанс, унія, еліта, полемічна література.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення витоків української культури; обґрунтування ролі Трипільської цивілізації в формуванні культури українського етносу; розкриття мистецьких традицій скіфів і сарматів; пояснення специфіки культури давніх слов'ян; пояснення феномену християнізації Русі-України як потужного засобу цивілізаційної трансформації; характеристика літератури та науки, писемності та освіти українців княжої доби; розкриття особливостей мистецтва і архітектури княжої доби; обґрунтування особливостей культури України часів литовсько-польського панування; пояснення особливостей українського ренесансу; розкриття сутності терміну "полемічна література"; характеристика братського руху центру консолідації сил по відродженню української культури; пояснення феномену козацтва та його значення для розвитку української культури; розкриття передумов та причин розвитку бароко в Україні;

Семінарське заняття 6

Тема 6. Культурні процеси доби національного відродження в Україні

Питання для усного опитування та дискусії.

- 6.1. Причини, передумови та періодизація українського національного відродження.
- 6.2. Феномени національного відродження початку ХІХ століття (Харківський університет, Київський університет, Товариство галицьких греко-католицьких священників, будителі, «Руська трійця»).
- 6.3. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.
- 6.4. Громадівський рух. Зародження націоналізму.
- 6.5. Галичина – український П'ємонт.
- 6.6. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: романтизм, Товариство галицьких греко-католицьких священників, «Руська трійця», будителі, громадівський рух, недільні школи, націоналізм, Братство тарасівців, реалізм.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування причин, передумов та періодизації українського національного відродження; характеристика основних феноменів національного відродження початку ХІХ століття; пояснення ключових моментів діяльності Кирило-Мефодіївського товариства; обґрунтування ролі Т.Г. Шевченка в становленні нової української культури; обґрунтування основних видів діяльності громадівського руху; розкриття сутності тези: Галичина – український П'ємонт; визначення характерних особливостей впливу реалізму на розвиток українського мистецтва; пояснення особливостей функціонування традиції та модерну в українській культурі ХІХ - початку ХХ ст.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Українська культура ХХ століття

Питання для усного опитування та дискусії.

- 7.1. Культурні процеси доби національної революції (1917-1921рр.).
- 7.2. Українізація. Національне відродження 20-х років ХХ століття.
- 7.3. Процеси в українській культурі в 30-х роках ХХ століття - розстріляне відродження.
- 7.4. Епоха шістдесятників.
- 7.5. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру.
- 7.6. Збереження етнонаціональної культури українцями в діаспорі.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: українізація, освітня компанія «лікнеп», коренізація, розстріляне відродження, «лисенківщина», «жданівщина», безрідний космополітизм, відлига, десталінізація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення

сутності українського авангарду; визначення характерних рис культурних процесів доби національної революції (1917-1921рр.); обґрунтування особливостей процесів національного відродження 20-х років ХХ століття; пояснення сутності, причин та наслідків розстріляного відродження; обґрунтування суперечливості культурних процесів в Україні кін. 40-кін.50 рр; характеристика епохи шістдесятництва та руху дисидентів; обґрунтування факторів збереження етнопонаціональної культури українцями в діаспорі; розкриття феноменів духовної консолідації українців у діаспорі; пояснення особливостей художньої культури української діаспори.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи

Питання для усного опитування та дискусії.

8. 1. Зміст, провідні напрямки і проблеми українського національно-духовного становлення сучасності.
- 8.2. Носії та творці української культури та їх роль в державотворенні.
- 8.3. Видатні діячі сучасної української культури та їх здобутки.
  - 8.3.1. Література.
  - 8.3.2. Музика.
  - 8.3.3. Мистецтво.
  - 8.3.4. Наука.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: видатні діячі сучасної культури, субкультура, духовність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення змісту, провідних напрямків і проблем українського національно-духовного становлення сучасності ; пояснення сутності понять «носій» та «творець» культури. обґрунтування здобутків видатних діячів сучасної української культури в літературі, науці, мистецтві, музиці; розкриття особливостей духовного життя сучасного українського суспільства

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Предмет та завдання курсу «Історія української культури»

Завдання 1.

1. Проаналізувати теорії походження культури.
2. Описати ключові особливості української національної культури.

Завдання 2.

Підготувати повідомлення на тему "Українська національна культура".

Питання для самоконтролю

- Проаналізуйте теорії походження культури.
- Дайте тлумачення сутності терміну «культура».
- Охарактеризуйте основні особливості української національної культури.
- Дайте тлумачення сутності терміну «національна культура».
- Дайте тлумачення сутності терміну «світова культура».

Тема 2. Феномен української культури та її самобутність

Завдання 1.

1. Описати ключові детермінанти світоглядних уявлень українців.

2. Проаналізувати найбільш поширенні тлумачення українських символів - тризуба, прапора.
3. Дати коротку характеристику особливостей ментальності українців.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 25 термінів на тему "Символи української культури".

Питання для самоконтролю.

- Розкрийте особливості світоглядних уявлень українців.
- Поясніть найбільш поширенні тлумачення українських символів – тризуба та прапора.
- Дайте коротку характеристику ментальності українців.

Тема 3. Традиційні звичаї та побут українського народу

Завдання 1.

1. Дати коротку характеристику українському народному образотворчому мистецтву.
2. Описати основні типи українського національного вбрання.
3. Виділити характерні риси українського традиційного житла (загальний вигляд, матеріал і спосіб будівництва).

Завдання 2.

Підготувати 20 тестових питання на тему «Традиційне українське житло».

Питання для самоконтролю.

- Назвіть основні типи українського національного вбрання.
- Опишіть у загальних рисах характерні особливості українського народного образотворчого мистецтва.
- Визначте базові характеристики українського традиційного житла.

Тема 4. Релігія в духовному житті українського народу

Завдання 1.

1. Виділити основні риси релігійного різноманіття сучасної України.
2. Дати коротку характеристику новітнім релігійним течіям представленим в Україні.
3. Розкрити особливості християнства на українських землях.
4. Проаналізувати сутність сучасного українського язичництва.
5. Східні релігії в Україні.
6. Дати характеристику специфіки релігійності українців.

Завдання 2.

Підготуйте 20 тестових питань на тему «Релігія в духовному житті українського народу»

Тема 5. Витоки та передумови формування української культури. Культура Русі-України та литовсько-польського панування

Завдання 1.

1. Дати коротку характеристику культурних здобутків античних міст-держав Північного Причорномор'я.
2. Обґрунтувати принципи формування соціальної структури та політичної влади у добу Русі – України.
3. Дати загальну характеристику мистецтва Русі (архітектура, літописання, музика, живопис).
4. Дослідити процес поширення гуманістичних та реформаційних ідей в Україні.
5. Пояснити особливості українського барокового театру.

Питання для самоконтролю.

- Дайте коротку характеристику культурних здобутків античних міст-держав Північного Причорномор'я.
- Обґрунтуйте принципи формування соціальної структури та політичної влади у добу Русі – України.
- Наведіть приклади оригінальної та перекладної літератури.
- Розкрийте специфіку архітектури Русі – України.
- Розкрийте специфіку музики та живопису Русі – України.
- Розкрийте сутність процесу поширення гуманістичних та реформаційних ідей в Україні.
- Поясніть особливості українського барокового театру.

Тема 6. Культурні процеси доби національного відродження в Україні

Завдання 1.

1. Дослідити вплив ідей романтизму на українську культуру.
2. Проаналізувати ключові фактори, що посприяли руйнуванню традиційного українського села. (промисловий переворот, урбанізація).
3. Визначити основні тенденції побутування традиції та модерну в українській культурі кінця ХІХ - початку ХХ ст.

Завдання 2.

Підготувати 25 тестових питань на тему "Культурні процеси доби національного відродження в Україні".

Питання для самоконтролю.

- Охарактеризуйте вплив ідей романтизму на українську культуру.
- Проаналізуйте ключові фактори, що посприяли руйнуванню традиційного українського села.
- Визначте основні тенденції побутування традиції та модерну в українській культурі кінця ХІХ - початку ХХ ст.

Тема 7. Українська культура ХХ століття

Завдання 1.

1. Проаналізувати процес створення української вищої школи та Української Академії Наук.
2. Описати основні здобутки українських науковців: Д.Багалія, А.Кримського, С.Смаль-Стоцького, В.Вернадського, М.Туган-Барановського.
3. Дати коротку характеристику розвитку культури України під час Другої світової війни.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 термінів на тему «Українська культура ХХ століття».

Питання для самоконтролю.

- Проаналізуйте процес створення української вищої школи та Української Академії Наук.
- Опишіть основні здобутки українських науковців: Д.Багалія, А.Кримського, С.Смаль-Стоцького, В.Вернадського, М.Туган-Барановського.
- Дайте коротку характеристику розвитку культури України під час Другої світової війни.

Тема 8. Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи

Завдання 1.

1. Виділити основні риси постмодерності української культури.
2. Дати короткі характеристики видатних діячів сучасної української культури.

Завдання 2.

Підготуйте 20 тестових питань на тему «Українське письменство кін. ХХ - поч. ХХІ століть»

Питання для самоконтролю.

- Виділіть основні риси постмодерності української культури.
- Назвіть видатних діячів сучасної української культури.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі адміністративного права та нормативне забезпечення теми. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с.7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів

1. Архітектура та образотворче мистецтво доби Русі -України.
2. Українська культура ХІУ-ХVІ ст. та її здобутки.
3. Андрій Вишоватий - провідний ідеолог соніціанства.
4. Світогляд слов'н та ідея вічного повернення.
5. Дерева та кущі у світогляді та звичаях українців.
6. Хліб в обрядах українців.
7. Початок книгодрукування в Україні.
8. Поширення освіти на українських землях.
9. Церковна та культурно-просвітницька діяльність П. Могили.
10. Козацькі літописи - визначна пам'ятка духовної культури України.
11. Козацьке бароко та його характерні риси.
12. Діяльність братських шкіл в Україні.
13. Києво-Могилянська академія - провідний осередок духовної культури українського народу: історія і сучасність.
14. Феномен Г. С. Сковороди.
15. Іван Франко - видатний діяч української культури.
16. Творчий внесок Лесі Українки у духовну культуру українського народу.
17. Культурний феномен «Руської трійці».
18. М. Грушевський та національно-культурне відродження в Україні кінця ХІХ - початку ХХ ст.
19. Микола Лисенко - визначний діяч музичної культури України.
20. Культурно-просвітницька діяльність Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка.
21. Українізація в 1920-х рр. та її значення для культурного розвитку України.
22. «Розстріляне відродження» 20-30-х років ХХ ст.
23. Особливості творчості Миколи Хвильового.
24. Олександр Довженко - основоположник українського кіномистецтва.
25. Лесь Курбас корифей українського театрального мистецтва 20-х років ХХ ст.
26. Гуго Колонтай – філософ просвітник, співавтор першої європейської Конституції.

27. Наукові теорії В. Вернадського.
28. Феномен народної картини «Козак Мамай».
29. Козак Мамай – етносимвол українців.
30. Історичні типи і форми української сім'ї.
31. Сімейні обряди та звичаї українців.
32. Народний календар українців.
33. Особливості морально-етичних стосунків в українській громаді.
34. Хліборобські обряди та трудові традиції українців.
35. Культурні здобутки української діаспори.
36. Церковне життя і духовно-релігійний пошук українського суспільства у XX столітті.
37. Культурно-просвітницька діяльність Києво-Печерської лаври у XVII- XVIII ст.
38. Духовна культура трипільців.
39. Слов'янська міфологія як феномен культури.
40. Дохристиянська культура України-Русі.
41. Літературні пам'ятки Київської Русі, їх історичне значення.
42. Реформаторські рухи в Україні.
43. Пересопницьке Євангеліє: від створення до сьогодення.
44. Берестейська унія: історія і сучасність.
45. Острозька школа, колегіум, академія: історія та сучасність.
46. Замкова культура України.
47. Національно-визвольна революція 1648-1676 рр. та її вплив на розвиток української культури.
48. Особливості розвитку культури на українських землях за часів Гетьманщини.
49. Мовна політика Російської імперії у XIX ст.
50. Золота доба українського театру (80-90-ті рр. XIX ст.).
51. Український музично-драматичний театр XIX ст.
52. Провідні майстри жанрової і монументальної скульптури XIX ст.
53. І. П. Котляревський - визначний діяч української культури.
54. Т. Г. Шевченко та розбудова української культури в XIX ст.
55. Ідеї українського відродження в діяльності Кирило - Мефодіївського товариства.
56. Ідеї національно-культурного відродження у творчості Олександра Потебні.
57. М.П. Драгоманов і національно-культурне відродження в Україні другої половини XIX ст.
58. Українська греко-католицька церква та національно- культурне відродження в Галичині.
59. Наслідки сталінської репресивної політики щодо української національної культури.
60. Політика німецько-фашистських окупантів щодо Православної церкви в Україні.
61. С. Людкевич – визначний діяч музичної культури України.
62. Розвиток освіти та науки під час десталінізації.
63. Процеси русифікації в 1950-1980-х рр. як загальнокультурний феномен.
64. Життєвий та творчий шлях українського поета Василя Симоненка.
65. Кіномистецтво України 1970-80-х років.
66. Знакові постаті української діаспори (література, мистецтво, музика).
67. Культурний феномен Михайла Грушевського.
68. Постмодернізм в українській літературі.
69. Іван Марчук: творчий шлях визнаного українського генія.
70. Юрій Андрухович: найяскравіший представник українського постмодернізму.
71. Творчість Сергія Жадана – поєднання джазу у слові, літературного есе та звичайної історії сучасної людини.
72. Сучасна українська вишивка: код національної культури.

73. Знаки і символи української етнокультури.
74. Реформи Петра Могили.
75. Релігія в сучасній Україні.
76. Проблеми міжконфесійного співжиття в Україні.
77. Віта Бахаї в Україні.
78. Визначні постаті духовного життя українства: Іван Огієнко.
79. Визначні постаті духовного життя українства: Андрей Шептицький.
80. Іслам в Україні.
81. Феномен греко-католицької церкви в Україні.
82. Новітні релігійні течії в Україні.
83. Протестантизм в сучасній Україні.
84. Специфіка православ'я в Україні.
85. Атеїзм в Україні.
86. Сучасне українське кіно (2000-2019 рр).
87. Субкультури в Україні: природа та вияви.
88. Язичницькі вірування в сучасній Україні.
89. Феномен українського шістдесятництва.
90. Знакові українські композитори ХХ століття.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням тестових комп'ютерних технологій.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Сутність поняття культури, її структура, виміри, види і форми, функції у суспільстві.
2. Значення трипільської культури в історії України.
3. Здобутки української культури у період її національно-культурного відродження (1917-1933 р.р.).
4. Предмет історії української культури.
5. Романтизм та його розвиток в Україні (П.Куліш, М.Драгоманов, Т.Шевченко).
6. Світова та національна культура, їх взаємодія.
7. Історико-етнографічне районування та етнографічні групи населення України.
8. Специфічні риси української ментальності.
9. Психологічні особливості українського народу.
10. Знаки і символи української етнокультури.
11. Світоглядні уявлення, вірування та мораль українців
12. Громадський побут та звичаєвість українців.
13. Сімейна і родинна обрядовість українців.
14. Лесь Курбас – визначний діяч українського театрального мистецтва.
15. Українська національна культура як самобутній соціокультурний феномен, її характерні риси та ознаки.
16. Своєрідність та особливості українського Просвітництва.
17. Нова модерністська генерація в українській літературі ХХІ століття.
18. Діяльність І.Вишенського на ниві полемічної літератури.
19. Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність “шістдесятників”.
20. Книгодрукування в Україні ХVІ ст.
21. Джерела формування української культури.
22. Культура Запорізької Січі та її самобутні риси.
23. Особливості соціокультурних процесів у незалежній Україні.
24. Проблеми періодизації історії української культури.

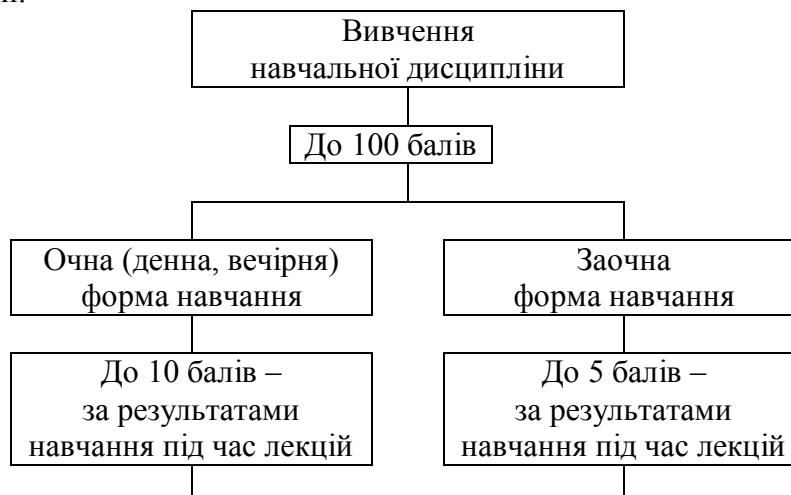
25. Діяльність діячів української культури в еміграції.
26. Діяльність Острозького культурно-освітнього осередку.
27. “Розстріляне відродження” 20-30-х років ХХ ст. та його трагічні наслідки для української культури.
28. Скіфсько-сарматський культурний симбіоз як автохтонне джерело української культури.
29. Праця “Історія Русів”. Зародження національної ідеї.
30. Олександр Довженко – основоположник українського кіномистецтва.
31. Автохтонна та міграційна теорії походження українського народу.
32. Харківський університет, його внесок у розвиток української науки та культури.
33. Пантеон слов’янських богів як світоглядна модель язичницьких релігійних вірувань давніх слов’ян.
34. Українське бароко в літературі, архітектурі та образотворчому мистецтві.
35. Феномен масової культури.
36. Львівський архітектурний Ренесанс.
37. Духовна культура України ХХ ст. суперечливості культурних процесів.
38. Запровадження християнства у Київській Русі, його вплив на духовну культуру слов’ян.
39. Національно-культурне відродження ХІХ ст. у Галичині.
40. Головні чинники, тенденції та риси сучасної української культури.
41. Правові відносини в добу Київської Русі.
42. Витоки та передумови формування української культури.
43. М. Костомаров “Книга буття українського народу” програмний документ Кирило-Мефодіївського товариства.
44. Писемність, освіта та література в добу Київської Русі.
45. Громадівський рух як культурний феномен ХІХ ст..
46. Музична культура і театральне мистецтво України ХХ ст.
47. Іларіон Київський “Слово про Закон, Благодать та істину”: зміст, значення та основні проблеми твору.
48. Поняття “культура”, “нація”, “національна культура”.
49. Візантійський канон та його інтерпретація у мистецтві Київської Русі.
50. Архітектура Київської Русі.
51. Значення творчості Г.Сковороди для розвитку української культури.
52. Художня культура та її особливості.
54. Ю.Бачинський та М.Міхновський - виразники української національної ідеї.
55. Мова та релігійність як елементи української культури.
56. Народницький період національно-культурного відродження, його характерні риси та ознаки.
57. Поняття “національної ментальності”, “ідентичності”, “державності”.
58. Культурно-просвітницька діяльність “Руської Трійці”.
59. Літературна та громадсько-політична діяльність Т.Г.Шевченка.
60. Розвиток музичної культури і театального мистецтва в Україні ХІХ ст.
61. Козацькі Літописи – феномен українського бароко.
62. Полемічна література України ХVІ - перша половина ХVІІ ст.
63. Класицизм в архітектурі та живописі українського Просвітництва.
64. Культурно-просвітницька діяльність братських шкіл.
65. Роль релігії в житті українського народу.
66. Звичаї та обряди українців: обрядовість річного циклу.
67. Петро Могила – церковний, громадський і культурний діяч ренесансної доби.
68. І. Мазепа – меценат і культурний діяч.
69. Берестейська унія 1596 р. та її вплив на культурно-релігійне життя українського населення (наприкінці ХVІ – на початку ХVІІ ст.).

70. Микола Костомаров – історик, письменник, політичний діяч.
71. Цивілізаційні підвалини розвитку української модерної культури (кінець XIX – початок XX ст.).
72. Іван Франко – громадський і культурний діяч.
73. Михайло Грушевський – історик, публіцист, політичний діяч.
74. Культурні процеси доби української національно-демократичної революції 1917-1920 рр. та їх реалізація.
75. Культурні процеси в Україні кін.40 – кін.50 рр. XX століття.
76. Володимир Вернадський – видатний науковець, філософ, перший президент Української Академії Наук.
77. Літературні об'єднання України у 20-х рр. XX ст.
78. Олесь Гончар – письменник, громадський діяч.
79. Літературні здобутки сучасної України.
80. Внесок діаспори у збереження національно-культурної спадщини українського народу.
81. Особливості літературного процесу в Україні у 20-х роках XX століття та позиція М. Хвильового.
82. Особливості українського руху шістдесятників.
83. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру.
84. Культурно-просвітницька діяльність Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка.
85. І. П. Котляревський - визначний діяч української культури.
86. Творчий феномен Лесі Українки.
87. Культурні здобутки братських шкіл в Україні (Львівська, Острозька та Київська школи).
88. Причини, передумови та періодизація українського національного відродження XIX століття.
89. Модернізаційні процеси у світі та сучасній українській культурі.
90. Місце української національної культури у світовому та європейському цивілізаційних процесах.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

До 40 балів – за результатами навчання під час семінарських занять	До 25 балів – за результатами навчання під час семінарських занять
До 20 балів – за результатами самостійної роботи	До 40 балів – за результатами самостійної роботи
До 30 балів – за результатами складання семестрового контролю	

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,0	2,0	3,5	4,5	5,5	6,5	8,0	9,0	10,0

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 семінарських занять.

Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми								Усього балів	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4								4	
	Усього балів									20	

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Висоцький О.Ю. Історія української культури : навч. посіб. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
2. Історія української культури : підр. / за ред. В.О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с.
3. Історія світової та української культури : підр. / В. А. Греченко та ін. К. : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
4. Кордон М. В. Історія української культури : навч. посіб. Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
5. Культура українського народу : навч. посіб. / В. М. Русанівський, та ін. К., 1994. 344 с.
6. Національна культура: єдність у різноманітності : зб. наук. пр. / наук. ред. В. М. Щербина, М. Ю. Наумова. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2012. 352 с.
7. Павлова О. Я. Історія української культури : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
8. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посіб. 5-те вид., стер. К. : Знання, 2013. 271 с.

Тема 2.

1. Бичко А. К. Українська ментальність. Джерела становлення : моногр. Київ : Освіта України, 2014. 195 с.
2. Губко О. Психологія українського народу: наукове дослідження у 2-х кн. Кн. 2: Психологічні особливості наших країн у міжчасі Трипілля – сучасна Україна ТОВ «Видавництво друкарня Діло» 2013. 400 с
3. Губко Олександр Психологія українського народу: наукове дослідження у 2-х кн.Кн. 1: Психологічний склад праукраїнської народності ФОП Стебеляк О. М. 2015 р. 504 с.
4. Етнографія України : навч. посіб. / ред. С. А. Макарчук. 2-ге вид., перероб. та доп. Л. : Світ, 2004. 520 с.
5. Лозко Г. С. Українське народознавство вид. 5-те, доп. та перероб. Т. : Мандрівець, 2014. 512 с
6. Макарчук С. А. Етнічна історія України : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 474 с.
7. Маланюк Є. Малоросійство URL // zbruc.eu. 2019. 2 липня
8. Петров В. Походження українського народу. К. : МП "Фенікс", 1992. 192 с.
9. Рубан А.О. Риси та структурні компоненти української ментальності // Нова парадигма: Журнал наукових праць / Гол. ред. В.П.Бех. Вип.49. К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005. С.24-34.
10. Рубан А.О. Соціально-філософський аналіз українського національного характеру // Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди: Науково-теоретичний збірник. Вип.4. Переяслав-Хмельницький, 2003. С. 337-347.
11. Словник символів культури України : навч. посібник / В.П.Коцура та ін. Київ : Міленіум, 2002. 198 с.
12. Стражний Олександр. Український менталітет: ілюзії – міфи – реальність. Видання друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. 456 с.
13. Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов, ін. К. : Либідь, 1993. 256 с.
14. Українці: Історико-етнографічна монографія. Т. 1: Народна культура і побут дожовтневого періоду. Ч. 2: Культура і побут українського селянства в дожовтневий період / Ред. К. Г. Гуслистий. АН УРСР. К.: Видавництво АН Української РСР, 1960. 714 с

Тема 3

1. Вовк Федір Студії з української етнографії та антропології : нова редакція. Харків : Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Мюнхен. : Українське видавництво, 1958 . 455 с.
3. Гаєвська Тетяна. Традиційна звичаєвість українців кінця XIX – початку XX століття : монографія К. : Інститут культурології НАМ України, 2012. 376 с.
4. Ганус Д. Перша купіль дитини в українців URL : <http://ethnography.org.ua/content/persha-kupil-dytyny-v-ukrayinciv>
5. Гошко Т. Звичай і права: Джерела, коментарі, дослідження: У 2-х т. Т. I: Антропологія міст і міського права на руських землях у XIV – першій половині XVII століття /
6. Інститут Критики; Ukrainian Research Institute, Harvard University. К.: Критика, 2019. 564 с.
7. Іваннікова Л. Курочкін О. Проводи : поминання спочилих URL : <http://ethnography.org.ua/content/provody-romynannya-spochulyh>
8. Іваннікова Л. Зустріч весни в Українців : звичаї та обряди URL <http://ethnography.org.ua/content/zustrich-vesny-v-ukrayinciv-zvychayi-ta-obryady>
9. Етнографія України : навч. посіб. / ред. С. А. Макарчук. 2-ге вид., перероб. та доп. Л. : Світ, 2004. 520 с.
10. Нарис української культури / Упорядники З. О. Діденко та В. І. Горбатюк. Хмельницький : Поділля, 1992. 112 с.
11. Пономарьов А. П. Українська етнографія : курс лекцій: навч. посіб. К. : Либідь, 1994. 317 с.
12. Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов та ін. К. : Либідь, 1993. 256 с.
13. Українці: Історико-етнографічна монографія. Т. 1: Народна культура і побут дожовтневого періоду. Ч. 2: Культура і побут українського селянства в дожовтневий період / Ред. К. Г. Гуслистий. АН УРСР. – К.: Видавництво АН Української РСР, 1960. 714 с
14. Ярещенко А. П. Під чаром рідної землі : посібник з українознавства Харків : Прапор, 2007. 344 с.

Тема 4.

1. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
2. Войтович В. Генеалогія богів давньої України. Рівне : Видавець Валерій Войтович, 2007. 556 с.
3. Войтович В. Українська міфологія. К. : Либідь, 2003. 276 с.
4. Гейштор А. Слов'янська міфологія. К. : Видавництво «Кліо», 2014. 416 с.
5. Гошко Т. Звичай і права: Джерела, коментарі, дослідження: У 2-х т. Т. I: Антропологія міст і міського права на руських землях у XIV – першій половині XVII століття / Інститут Критики; Ukrainian Research Institute, Harvard University. К.: Критика, 2019. 564 с.
6. Іларіон Митрополит. Дохристиянські вірування українського народу : Інститут релігії. Монографія. К. : Обереги, 1992. 424 с.
7. Історія української культури : підр. / за ред. В. О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с.

8. Історія української культури / за заг. ред. І Крипякевича. 2-ге вид. К. : Либідь, 1999. 656 с.
9. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. проф. В. П. Мельника, М. В. Кашуби і А. В. Яртися ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Філософ.-т. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 480 с.
10. Історія світової та української культури : підручник. / В. А. Греченко та ін. К. : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
11. Кононенко О. Українська міфологія. Божества і духи Харків : Фоліо, 2017. 191 с.
12. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
13. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія. К. : Либідь, 1994. 384 с.
14. Лозко Г. Коло Свароже: Відроджені традиції. К. : Укр. письменник, 2004. 222 с.
15. Лозко Г. С. Українське народознавство вид. 5-те, доп. та перероб. Т. : Мандрівець, 2014. 512 с
16. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / репр. відтворення вид. 1918 р. К. : Абрис, 1991. 272 с.
17. Релігієзнавчий словник / Ред. А. Колодний, Б. Лобовик. К. : Четверта хвиля, 1996. 392 с.
18. Релігієзнавство: навчальний посібник / Наук. ред. Д.В. Брильов Київ : Видавництво ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 328 с
19. Свобода совісті та віросповідання в контексті міжнародних й українських правових актів та релігійних документів (витяги). –2-ге видання ; допрацьоване і доповнене / упор., автор передм. і прим. М. Ю. Бабій. Київ, 2006. 146 с.
20. Харьковщенко Є. Релігієзнавство : підручник К. : Наукова думка, 2013. 380 с.
21. Яроцький П.Л. Релігієзнавство: навчальний посібник К. : Кондор, 2004. 308 с.
22. Яртися А. В. Релігієзнавство: навчальний посібник К. : Знання, 2010. 423 с.
23. Павлова О. Я. Історія української культури : навчальний посібник К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
24. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посібник 5-те вид., стер К. : Знання, 2013. 271 с.

Тема 5.

1. Асєєв Ю. С. Архітектура Київської Русі. К.: Вид-во "Будівельник", 1969. 192 с.
2. Бурдо Н. Б., Відейко М.Ю. Трипільська культура: спогади про золотий вік Х. : Фоліо, 2007. 413 с.
3. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
4. Історія української культури : підручник / за ред. В. О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с
5. Історія української культури / за заг. ред. І Крипякевича. 2-ге вид. К. : Либідь, 1999. 656 с.
6. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. проф. В. П. Мельника, М. В. Кашуби і А. В. Яртися ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Філософ.-т. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 480 с.
7. Історія світової та української культури : підручник. / В. А. Греченко та ін. К. : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
8. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
9. Культура українського народу : навчальний посібник / В. М. Русанівський та ін. К., 1994. 344 с.
10. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. / Репр. відтворення вид. 1918 р. К. : Абрис, 1991. 272 с.
11. Павлова О. Я. Історія української культури : навчальний посібник К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.

12. Павленко С. Іван Мазепа як будівничий української культури. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська акад.", 2005. 304 с.
13. Пономаренко Б. Візитна картка самобутності // Українська культура. Київ: Видавництво Міністерства культури і туризму України, 2009. №2 (989). С.48.
14. Попович М.В. Нарис історії культури України. К. : АртЕк, 1999. 728 с.
15. Пріцак, Омелян. Походження Русі. Стародавні скандинавські джерела (крім ісландських саг). Т. І. К. : АТ «Обереги», 1997. 1080 с
16. Світло духовності і культури. К.: Наш час, 2008. 327 с.
17. Шейко В. М. Білоцерківський В.Я. Історія української культури : навч. посібник 5-те вид., стер. К. : Знання, 2013. 271 с.

Тема 6.

1. Архів Розстріляного Відродження. Лесь Курбас і театр "Березіль": Архівні документи (1927-1988) / Упоряд., передм., комент. О. Бертелсен. Т. 2. К.: Смолоскип, 2016. 504 с.
2. Бушак С. Історико-мистецькі передумови формування композиційного канону української народної картини "Козак Мамай"// Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. 2009. Вип. 2. С. 159-169.
3. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
4. Історія української культури : підр. / за ред. В. О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с.
5. Історія української культури / за заг. ред. І Крип'якевича. 2-ге вид. К. : Либідь, 1999. 656 с.
6. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. проф. В. П. Мельника, М. В. Кашуби і А. В. Яртися ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Філософ. ф-т. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 480 с.
7. Історія світової та української культури : підручник. / В. А. Греченко та ін. К.: Літера ЛТД, 2006. 480 с.
8. Павленко С. Іван Мазепа як будівничий української культури. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська акад.", 2005. 304 с.
9. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник / Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
10. Культура українського народу : навчальний посібник / В. М. Русанівський, та ін. К., 1994. 344 с.
11. Павлова О. Я. Історія української культури : навчальний посібник / К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
12. Підгайний С. Українська інтелігенція на Соловках. Недостріляні / Упоряд. Ю. Шаповал. К.: ТОВ "Видавництво "Кліо"", 2019. 328 с
13. Попович М.В. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 1999. 728 с.

Тема 7.

1. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
2. Гучко Г. І. Феномен шістдесятництва як вияв української ідентичності // Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки. 2013. Вип. 16. С. 177-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_philos_2013_16_22
3. Дзюба Іван. Шістдесятники // Спогади і роздуми на фінішній прямій. К. : Криниця, 2008. С. 512–521
4. Енциклопедія історії України. Т. 1. А - В / ред.: В. А. Смолій; Ін-т історії України НАН України. К. : Наук. думка, 2005. 686 с.
5. Євтух В.Б. Трощинський В.П., Попок А.А. Закордонне українство : навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Центр сучас. сусп-ва. К. : ВІК, 2005. 307 с.

6. Зінченко Ю. Українська політична еміграція в Європі між двома світовими війнами в особах і постагтях // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. 2004. Вип. 13. - С. 80-91.
7. Історія української культури : підр. / за ред. В. О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с.
Історія української культури : навч. посіб. / за ред. проф. В. П. Мельника, М. В.
8. Кашуби і А. В. Яртися ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Філосо. ф-т. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 480 с.
9. Історія світової та української культури : підручник. / В. А. Греченко та ін К. : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
10. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
11. Павлова О. Я. Історія української культури : навчальний посібник К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
12. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи "комуністичного раю" / Заг. ред. Г. Єфіменка; Х., 2017. 352 с.
13. Український театр ХХ століття : антологія вистав / за заг. ред. М. Гринишиної ; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. К. : Фенікс, 2012. 944 с.
Шейко В. М. Історія української культури : навч. посібник / 5-те вид., стер. К. : Знання, 2013. 271 с.

Тема 8.

1. 20 YEARS OF PRESENCE. Сучасні українські художники. К., 2011. 144 с.
2. 30 самых успешных писателей Украины (рейтинг) // Фокус. 25.01.2013. № 4 (317). С. 26–40.
3. 50 самых влиятельных людей современного украинского искусства. Рейтинг Фокуса URL : <http://focus.ua/charts/220783/>.
4. Бадзьо Ю. Український вибір К. : Смолоскип, 2004. 56 с.
5. Бауман З. Индивидуализированное общество / пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева М. : Логос, 2002. 390 с
6. Бондар-Терещенко Ігор. Українська доля сучасного мистецтва // Українська культура. 2012. № 6. С 14–17.
7. Вячеславова О. А. Чаус А.Д. Українська культура у вимірах постмодерну : навч. посіб. Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2011. 309 с.
8. Гриценко О.А. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України; Інститут культурології НАМ України, 2019. 320 с.
9. Дитяча субкультура в Україні: традиції та сучасність (культурологічний контекст): монографія / С. М. Волков, та ін. К. : Інститут культурології НАМ України, 2018. 576 с
10. Дудник В. О. Інтеграція української культури у світовий культурний простір URL: http://knmau.com.ua/chasopys/17_NBUV/docs/02_Doudnik.pdf
11. Завжди рух уперед. 28 українців, які змінили світ URL: <https://rubryka.com/article/28-ukrainians-changed-world/>
12. Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalakura_Yaroslav/Ukrainska_kultura_tsyvilizatsiinyi_vymir.pdf
13. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук : (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз) К. : Факт, 2000. 160 с.
14. Кот Катерина. Національне і глобальне : про кордони// Українська культура. 2013. № 4. С. 22–25.
15. Кравченко Олександра. Капіталізація украту : українці на міжнародних аукціонах // Українська культура. 2011. № 1/2. С. 42–43.

16. Культура пам'яті сучасного українського суспільства: трансформація, декомунізація, європеїзація: монографія / Гриценко О. та ін. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с
17. Міщенко М. М. Сучасна культура України (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : навч.-метод. посіб. з курсу «Історія української культури» Х. : НТУ «ХП», 2014. 156 с. Націоналізм : Антологія / упорядники О. Проценко, В. Лісовий. К. : Смолоскип, 2000. 872 с
18. Славінська Ірина. 33 герої укрліт : збірка інтерв'ю з українськими письменниками Х.: Фоліо, 2011. 412 с.
19. Сучасні засади культуротворення в Україні: зб. тез наук. конф., Київ, 19 жовтня 2018 р. К. : ІК НАМ України, 2018. 79 с
20. Українська культура : дискурси і дискусії ХХІ століття : монографія / наук. ред. В. Д. Шульгіна, С. М. Садовенко. К.:НАКККіМ, 2012. 264 с.
21. Українська культура ХХ-ХХІ ст. : соціоантропологічний аспект : зб.наук. праць /за ред. М. Гримич. К. : Дуліби, 2015. 236 с.
22. Культура пам'яті сучасного українського суспільства: трансформація, декомунізація, європеїзація: монографія / Гриценко О., Гончаренко Н., Кузнецова І. та ін. К.: Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://mincult.kmu.gov.ua/cont>
2. <http://izbornyk.org.ua/>
3. <http://ethnography.org.ua/>
4. <http://www.etnolog.org.ua/>
5. <http://history.org.ua/uk>

